

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Melyben: Vidéken:
 Egy hóra . . . I kor. Egy hóra . I kor. 50 Hfl.
 Negyedévre . . . 2 . Negyedévre 4 . 50 .

Felolós szerkesztő:
MEGEDŐS LORÁNT.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 48. szám.

A debreczeni bankgyűlés

Debreczen, november 2.

Méreteiben és sulyára nézve egyaránt nagyszerű tüntetés volt a vasárnapi bankgyűlés. Északkeleti Magyarországon függetlenségi polgársága gyűlt egybe Debreczen szabadságszerető falai között, hogy ünnepies nyilatkozatban követelje az önálló nemzeti bank felállítását. Egy országrésznek páratlanul hatalmas demonstrációja folyt itt le, amely jelentőségével és sulyával meg fogja döngölni Bécs konok kapuját, mely rettenetes öklével meg fogja fe nyegetni a sötét császári kamarillát, de amely izzó lelkesedéssel végig fogja perzselni egész Magyarországot is, hogy lángba borítsa az egész nemzetet.

Több mint háromezer ember szorongott, lelkesedett a városháza nagy udvarán, ahol a népgyűlést tartották. Ez a roppant tömeg élő tanuságot tett amellest, hogy Magyarország népe az önálló bank, Magyarország gazdasági önállósága mellől nem tágit. Nem tágit, hanem kész érte élet-halál harcot vivni.

Debreczenben megdobbant vasárnap északkeleti Magyarország szíve. A dobbanása reszkettesse meg egész Magyarországot szívet, reszkettesse meg a politikának paktálására, árulásra kész ka-

méleon-lovagjait, akik azon mesterkednek most a hatvanhetes lovagokkal az élükön, hogy az önálló bankot eljátszák.

A népgyűlésről szóló tudósításunk itt következik:

A vendégek érkezése.

A debreczeni bankgyűlésre tizenegy vármegyéből érkeztek küldöttek. A vendégek jórésze vasárnap délelőtt érkezett meg, akiket az állomáson ünnepélyesen fogadtak. A vendégeket óriási lelkes néptömeg kísérte be a városba.

Délben nagy bankett volt a Bika szálloda dísztermében, melyen felköszöböt mondtak Somogyi Pál, gróf Batthyány Tivadar, Tüdős János dr., Baltazar Dezső dr.

A népgyűlés.

A népgyűlés délután 2 órakor vette kezdetét a városháza udvarán, ahol több mint háromezer ember szorongott. A népgyűlést Somogyi Pál elnök nyitotta meg, bejelentvén, hogy a gyűlésre Debreczenbe érkeztek: gróf Batthyány Tivadar, Csanak János, dr. Tüdős János, Benedek János, Bakonyi Samu, Rákosi Viktor, Justh János, Putnoki Mór, Kállai Tamás, Kállay Leopold, ifj. Madarász József, Ráth Endre, Luby Géza, Lovász Márton, Földes Béla, Hrabovszky Guidó, Halász Lajos, Nadányi Károly, Eitner Zsigmond, Balogh Ernő, Fried Lajos, Kelemen Samu, Szathmáry Mór, Godhart Sándor, Novák József, Beck Lajos, Baresay Andor, Kubik Gyula, Szentkirályi Zoltán, Benitzky Arpad országos képviselők, továbbá gróf Vay Gábor sza-

bolcsi, Falussy Arpad szatmári és Batthyány Pál zalamegyei főispánok.

Ezután gróf Batthyány Tivadar állott fel szólásra.

Gróf Batthyányi beszéde.

Gróf Batthyányi Tivadar: A mai népgyűlésnek tulajdonképeni tárgya: állásfoglalás az önálló bank felállításával. Tudjuk tisztelt polgártársaim, hogy a magyar képviselőháznak nagy többsége az önálló bank mellett elfoglalt álláspontjával nyert mandátumot. Az egész függetlenségi tábor, amely egymagában nagytöbbséget képez a képviselőháznak, az önálló bank mellett foglalt állást.

De kötelességünket annyival is inkább kell teljesítenünk, mert hiszen már meg is fizettük a nemzeti bank felállításának arát.

Ugyanis az lett ígérve, hogy a kvótát valamivel felemeljük, akkor ezáltal biztosítjuk magunknak, szabaddá tesszük az utját annak, hogy 1911-re az önálló bankot felállíthatjuk. Éa akkor azon az alapon álltam, hogy azt a kiegyezést nem tartom szerencsésnek s azt a kiegyezést csak kényszer folytán fogadom el, de inkább megfizetek valamivel nagyobb kvótát, ha ezáltal biztosítva látom az önálló bank megvalósítását. Mások is ezt az álláspontot foglalták el és így a kvóta 2 százalékos felemelést megszavaztuk, mindig azon ígérlet és törvénybe beiktatott jogunkkal szemben, hogy az önálló bank 1911-re állítsassék fel.

Tisztelt polgártársaim! Nem akarom sokáig igénybe venni türelmüket, de engedjék meg, hogy még is egy-két kérdésre kitérjek, mert nagyon szoros összefüggésben áll ma a politika terén minden az önálló bankkal. Az egyik kérdés az a paktum,

A mi kibékülésünk.

— Édes kis angyalom, hallgasson rám egy pillanatra. S ha tán fájni fog gyengéd lekének az, amit most mondani fogok, a tekintetemből reásugárzó szeretetből találja meg az enyhétadó balzsamot.

— Maga most haragszik rám s maga sem tudja miért. Talán mert szétfoszlott egy rózsaszínű álma, vagy mert a kisujja valamit sugott magának. Valamit, ami nagyon-nagyon elszomorította a magácska érző, gyengéd szívet. Engedje megcsókolnom azt az árulkodó kisujját.

— Tehát nem engedi. Még ezt sem? Jó. De nagyon meg is haragudott rám, édes kis Cica. Pedig ha tudná, hogy milyen ok nélkül kínoz, hogy mennyi álmatlan éjszakát okozott már nekem a magácska szívtelessége, tudom, hogy megkönyörülne rajtam az a kegyetlen, kicsi szíve.

— Nem hiszi? Pedig, édes kis Cica, nagyon-nagyon sokat szenvedtem. Szüntelenül magára gondoltam. Mikor az alkony halkan, resztelenül ráborult a tájra, kinvittotiam kicsi leányzómbám ablakait s elmerengve tekintetem le a Tiszába. — A szeliden susogó szöke habok álmodozásba rin-

gattak és a lelkem itt tévelygett a maga fehér leányszobája körül.

— Az alkonyi szellő a tubarózsa mámoros illatát hozta felém ebből a puha, meleg, barátságos kis fészekből. Ez a mámoros illat szelíd álmodozásba ringatta a lelkemet. Ábrándoztam. Azt hittem, ott van mellettem, fölém hajol, beletemekeztem szép szöke hajába s forró csókot nyom lázas, kipirult homlokomra. Egy halvány ósziróza lassan-lassan hull alá dus hajából és amint az ölébe esik, az én szememből is leperreg két bánatos könnyesepp . . . és ez már nem álom, — szomorú, kérélhetetlen, fájdalmas valóság.

— Sokat gondolkoztam, hogy miért is van ez így. Miért kell a mi szerelmünknek oly korán elhervadni. Mert megunt. Igen, mert a szerelem nem hagyott mélyebb nyomot a lelkemben. Önkezevel fojtotta meg, hogy azután úgy nézze a boldogságot, mint az égen uszó felhőket.

— Nem igaz? Akkor hát miért kellett nekünk elválni? Elválni, hogy soha többé viszont ne lássuk egymást. De a szívem visszahozott. Eljöttem, hogy bucsút mondjak annak, akit a legjobban szerettem.

— Ez sem igaz? Hogy nem szerettem? Igaza van. Imádtam. Imádat volt az, nem is szerelem. Imádtam a lelkét.

— Jó, legyen hazugság. Mikor elhagyott, olyan sivár, kietlen volt számomra az élet, mintha a lelkem felét elvesztettem volna. Kerestem a napsugárban, magát láttam a virágok elhervadásában, a maga ezüstcséngésű kacagását hallottam a madár csicseregésében, az estharangzó elenyésében. Szép maga nekem vágnak ts, ha el sohasem is érem.

— Bejártam kedvenc helyeinket. Szólanul, szomorúan jártam ott, ahol karöltve sétáltunk azelőtt s magácska édes szavakat duruzsolt a fülembe a szerelemről, a boldogságról. És fájt, hogy nincs ott mellettem, nem hajlik a vállamra szöszke fejcskéje, hogy szerelmes csókkal zárhassam le ábrándos szép szemét.

— És álmodoztam . . . Itt adta az első csókot, itt borult először a vállamra édesdeden, reszketve a gyönyörtől . . . Itt hajtottam a fejem az ölébe, hogy álmodjak a boldogságról . . . Ma már ez is csak álom . . .

— És kerestem az elszáradt avar között

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Piacz-u. 59. — Gyár: Sopron, Ebergassiny.

Szőnyegek. Fűgönyök. Terítők. Batorszövetek. Haas főlecsonyozott szőnyegek modern és klasszikus stílusban. Közvetlen beszerzési forrás mindenféle valódi kellel szőnyegek részére. Bel- és külföldi tapalák nagyraiktára.

amely a korona és a nemzet vezérei között 1906-ban megkötötték. Ebben a paktumban az volt a többek közt, hogy amennyiben nem tudunk gazdaságilag új kiegyezést kötni Ausztriával, meg fog maradni az egész vonalon a státus-quo, vagyis törvényesen meghosszabbítjuk a tényleges állapotot 1917-ig.

Mi történt? Az osztrák császár által ki-nevezett osztrák kormány kijelentette, hogy ő azt a paktumot el nem ismeri, ő azt annyiban tartja tiszteletben, amennyiben a külkereskedelmi szerződésekre vonatkozik, a Magyarország és Ausztria közötti viszonyokra ő paktumot nem ismer, paktumot nem köt, erre ő egyáltalában a tényleges állapotot továbbra fenn nem tartja.

Távol áll tőlem, hogy megkritizáljam ezt az állapotot a maga valóságában. csak konstátálom azt a tényt, hogy ha ma Bács-ban ma-nap mellett paktumszegésről beszélnek, akkor a paktumszegő az azzal szembe helyezkedett ő felsége, az osztrák császár kormányva. Ebben a paktumban tisztelt polgártársaim egy más köteleesség is volt, mely a függetlenségi pártnak récsi program-pontja, az általános választói jog megvalósí-tása. Akkor, amidőn az általános választói jogot mi követeltük, akkor megtörtént ve-lünk, hogy furkós bottal is nekünk támad-tak és ma nézzék csak meg a 67-es lapo-kat, azt fogják látni, hogy Magyarországon az általános választói jogról vajmi keveset beszélnek.

Rátérek a másik kérdésre: a koalíció fenn nem tartásának kérdésére. Nekem nem kell egyszerűen azért, mert lehetetlennek tartom, hogy azok, akik az általános vá-lasztói jogot háromszoros pluraritással meg a dicilliteres választókkal akarják megcsi-nálni, hogy azokkal a függetlenségi párt együtt járjon. Én tisztelt polgártársaim egyet tartok lehetségesnek és ez az, hogy minden magyar honpolgár, aki Magyar-ország gazdasági önállóságát komolyan akarja, álljon össze, mint az ország nagy többsége, vegye a kezébe a hatalmat, alapozza meg, alkossa meg a magyar gazdasági önállósá-got. Sőt tovább megyek tisztelt uraim, én lehetségesnek tartom, bár most már kifogy-tunk az időből, még mindig lehetségesnek tartom azt is, hogy a gazdasági önállóság, az önálló bank kérdését a választók elé vi-

picike kis lábainak a nyomát. És úgy érez-tem, hogy soha nem szerettem jobban, mint akkor. Akkor, amikor már nem volt ő az enyém.

— Föltámadt ott újra a régi szerelem. És belesajdult a szívem a gondolatra, hogy maga már nem az enyém. És bohó szívvél vártam, visszavártam. Vártam, hittel, biza-lommal, reménységgel. Vártam, kitért karok-kal, lázas ajkam minden forró, szerelmes csókjával vártam . . . És maga nem jött.

— Én pedig temetem. Sokat, mindent. Egy szép, csillogó, délibábos ábrándvilág lett semmivé. Egy egész világ dőlt össze a lelkemben. Könyörtelen kezekkel tépte szét, hogy soha többé ki ne derüljön a mi szer-elmünk napja.

— Az én álmom szertefoszlott. Néha úgy érzem, hogy még az enyém s ilyenkor szeretném agyoncsókolni, magamba szívni az egész lelkét, hogy együtt égjünk meg.

— Mosolyog? Biztat, hogy kikacaghas-son? Ne legyen kegyetlen. Hiszen széttépte már az álmom.

— Édes Cica, magácska téved. Hiszen ez az én fejem . . .

— Tudja? Hát akarattal játszik a ha-jammal? Édes szép szerelmem! Tehát az enyém. Ujra az enyém, hogy soha többé el ne szakadjon tőlem. Én édes szép szerel-mes angyalom!

Huss Ferenc.

gyük, a szélesebb körű választóknak a ver-diktuma elé állítsuk.

Ilyen körülmények között a legkeve-sebb, amit kérhetünk az, hogy ezzel az óriási erős fegyverrel szemben legalább törvényben biztosított ellenerőt kapjunk. Ez az amit kö-vetelünk. Mi csak törvénybe iktatott királyi esküvel megerősített jogunk érvényesítését követeljük. Követeljük a népjogok kiterjez-tését, a demokratikus kormányzatot és én ezen alapon kívánom a nép jólétének, Magyar-ország gazdasági önállóságának alapját meg-vetni. (Eljenzés. Taps.)

Földes Béla beszéde.

Földes Béla egyetemi tanár az önálló bank realitásáról tart szakzerű fejtegetést, a következőket mondván:

Ami a bankügy gazdasági oldalát illeti, arra nézve nem akarok részletes fejtegeté-sébe bocsátkozni, hiszen tulajdonképen na-gyon furcsa az, hogy nekünk be kell bizo-nyítani azt, hogy az önálló bank az orszá-gnak érdekében áll. Nem tudok elképzelni olyan országot, ahol ilyenre szükség volna, mert a jegybank a forgalom gyorsításával könnyítése, bankjegy kibocsátása által olyan nélkülözhetetlen kelléke a gazdasági fejlődés-nek, amelyről a nemzet ma le nem mondhat még akkor sem, ha annak biztosítása, meg-erősítése bizonyos áldozatokba kerül.

Az osztrák bank sem volt mindig olyan tökéletes, mint ma — el kell ismerni, hogy ma kiváló intézmény, — sőt ellenkezőleg egyarló intézet volt, amely feladatának nem tudott megfelelni és mindig az állam véd-szárnyai alá került. Tehát ebből a szempont-ból nem helyezkedhetünk arra az álláspontra, hogy ezen jogunk megvalósításáról lemond-junk. Igaz ugyan, hogy felhozunk bizonyos ellenvetéseket. Ezen ellenvetések közé tarto-zik különösen az, amikor el akarják hitetni a magyar közönséggel azt, hogy az önálló jegybank feltétlenül megdrágítja a kamat-lábat. Mindenki konstátálhatja, saját köré-ben is kell, hogy tudja, hogy a kamatláb nem lehet semmi körülmények között magasabb, mint amit az illető azzal az idegen tőkével elő tud állítani.

Senki sem olyan együgyű, hogy 6 szá-zalékos fizessen, amikor azzal gazdaságában ipari, vagy kereskedelmi vállalatában csak 4 százalékos tud elérni. Tehát minden ág-látjuk az összehasonlításból — a szerint fizeti a kamatot, amennyi lehetséges a tőke termékenységének produktivitásának meg-felelően. Azért olyan államokban, ahol a tőkével nagyobb eredményeket lehet elérni, mint például Amerikában, dacára, hogy az állam gazdag, a kamatláb magasabb lesz; — más államokban, ahol kevesebb eredményt lehet elérni, ott a kamatláb feltétle-nül alacsonyabb lesz. Tehát a kamatláb drágul a gazdaság termelékenységére szerint. Egy másik megjegyzés, amelyet különösen trécsben hangoztatnak, — az, hogy az Osz-trák Magyar Bank abban a helyzetben van Eáboru esetén, hogy 1500, 1800, 2000 mil-liót elteremt és rendelkezésre bocsát.

Ha ez történik, ha bekövetkezik az, hogy a bank ezt szolgáltatja, ez először nem bizonyíték a magyar bank ellen, mert csak akkor volna az, ha valaki kimutatná, hogy ha magyar bank volna, az az ő reá-eső részt nem tudná előállítani. Ezt kellene beigazolni előbb, ez azonban azt hiszem aligha fog valakinek sikerülni. De kell még egy másik körülményt is tekintetbe venni, azt, hogy a 1800 milliót nem bocsáthatja ki a nélkül, hogy a pénzforgalmat meg ne rosszabbítsa. Már pedig ha a pénzforgalmat megrosszabbítja, nagyon furcsának találom azt, ha azt a jelszót dobják a közönség közé, hogy a készfizetéseket fel fogják venni. Mert ennek felvételére arra az esetre, ha a nagy európai háboru kitér, amelyet csak kitérünk, de el nem kerültünk, ha a mo-narchiának szüksége lesz rá, talán 3 vagy 4 év múlva, mire való most a készfizetések felvétele, amit akkor be kell szüntetni.

Egy lőispán . . .

Gróf Vay Gábor: Függetlenségi elv-társak! Debreczenben sereglett össze azon föld népe, amely már Thököly, Rákóczi és

Bocskay idejétől kezdve mindenkor megvé-delmezte a magyar szabadságot. Ki ne tudná és ki tagadná azt, hogy az államiság kel-léke az önálló bank, az önálló vámterület, az önálló hadsereg és a külön külügyi kép-verselet; hiszen minden közjogi műben egy-formán olvasható ez — legyen az német, angol vagy kínai nyelven megírva — és csak egynemely magyar politikusként ismeretlen ez a fogalom. Amidőn tehát az önálló bankot akarjuk felállítani, mi semmi egyebet nem akarunk, mint lakarjuk tenni gyakorlatban alapkövét azon államiságnak, amelyet a nemzetnek már a 67 iki kiegye-zésben is törvények biztosítanak. Ahhoz — folytatta Vay — hogy a már meglevő szen-tesített törvényt, a magyar nemzeti bank felállításának jogát megtagadja, a koronának sincsen joga, mert annak megtartására, meg-tartatására koronázási esküvel kötelezte ma-gát Szabolcsvármegye függetlenségi érzelmű közönsége nevében a következő indítványt teszem:

Felirat, mely megküldendő a magyar törvényhozásnak, a magyar kormánynak és az országos függetlenségi pártnak. „Az 1909. okt. 31 én Debreczenben megtartott népgyű-lés, melyen résztvett Hajdu-, Jásznagykun-szolnok-, Szatmár-, Szabolcs-, Bereg-, Szi-lágy, Máramaros vármegyék függetlenségi közönsége egyhangulag elhatározta, hogy az önálló nemzeti jegybank létesítését nem tartja kizárólag pénzügyi kérdésnek. Annak felállít-ásában az ország már 1867-ben biztosított államiságának életbeléptetéséhez látja az első lépést és megkívánja a haza minden hí fiá-tól, még ha 67-es alapon állanak is, hogy a nemzetet, amidőn törvényben gyökerező álla-miságának életbeléptetésén fáradozik, — ezen törekvésében egész erejével támogassa. Ki-nyilatkoztatja a népgyűlés továbbá: misze-rint nem tartja megengedhetőnek azt, hogy magyar polgár — tartozzék az bármely párt-hoz — meghiusítani igyekezzék a szentesi-tett magyar törvények érvényesülését, vagy csak segédkezzék azok érvényre jutásának meghiusításában. Ennek folytán felkéri a népgyűlés a magyar kormányt, a törvény-hozás összes pártjait és a magyar főrendi-házat, hogy most, amidőn nem pártkérdésről van szó, hanem a magyar nemzet törvényes formában megnyilatkozott szuverén akaratá-nak érvényesítéséről, — mindannyian tart-sanak össze hazafias magyar érzelmben és használják fel egyesült erejüket arra, hogy hazafias köteleességüknek és a nemzet akara-tának eleget téve, az önálló magyar nemzeti jegybank 1911 január 1-ére felállítsassék“.

A hivatalos határozat.

Dr. Jubász Nagy Sándor terjesztette elő a következő határozati javaslatot:

Határozati javaslat.

Debrecen sz. kir. város, Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város és Szatmár Németi sz. kir. város, továbbá Hajdu-, Bihar, Szabolcs-, Szatmár-, Szilágy-, Máramaros, Ugocsa, Ung-, Bereg, Borsod-és Jász Nagy-kun-szolnok vármegyék törvény-hatóságai területén levő választókerületek közönségének Debreczenben, 1909. évi okt. hó 31-én tartott népgyűlése

megingathatatlanul meg van arról győ-ződve, hogy Magyarország állami független-ségének egyik legbiztosabb alapföltétele a gazdasági önállóság. Mindaddig, míg hazánk teljesen ellentétes gazdasági érdekű Ausz-triával egységes vámterületet alkot, iparunk erőteljes fejlődésnek nem indulhat s az egy-oldalu termelés bajaival küzdve, a mind-inkább növekvő terhek alatt roskadozva, nemzetünk természetszerűleg fokozódó kul-turális igényeit művelt és szabad európai államhoz méltó mértékben ki nem elégít-hetjük és az ország népének jólétét nem biztosíthatjuk és nem fejleszthetjük.

Ebben a helyzetben a magyar nemzet életbevágó érdekeit egyedül az osztrák ál-lamtól való gazdasági különválás politikájá-val lehet megvédelmezni.

A vámközösségnek az 1917. év végé-vel a fennálló szerződés szerint lehetséges-váló megszüntetése előtt azonban a törvény biztosítja az országnak azt a jogát, hogy az

önálló jegybankot 1911. január 1-ére felállithassa.

Ettől a jogától a nemzet annál kevésbé állhat el és megvalósításának előadását annál kevésbé engedheti meg, mert nem lehet kétség aziránt, hogy általában egész gazdaság, de különösen ipari és kereskedelmi fejlődésünk elmaradottságának egyik legfőbb oka, hogy nincs önálló nemzeti bankunk. A hatalmas ipari fejlettségnek örvendő Ausztria hitelügyeinek kielégítésére is hivatott közös bank nem állapítja ugyanazon arányban az osztrák ipari termelés érdekeivel meg nem egyező, a fejlődés kezdetleges állapotában pedig fokozott támogatást igénylő magyar ipar és kereskedelem érdekeit. Az önálló magyar nemzeti jegybanknak felállításával ellenben elérjük hitelügyünk teljes függetlenségét és ezzel a vámközösségnek 1917 évben bekövetkező megszüntetéséig az anyagi megerősödésnek olyan forrásai nyílnak meg előttünk, melyeknek segítségével a teljes gazdasági felszabadulás, számbavehető rázkódás nélküli keresztülvihető.

Éppen ezért szilárdan ragaszkodnunk kell az önálló magyar jegybanknak a törvényben megszabott határidőre való felállításához.

Mint hogy pedig az országgyűlés képviselőháznak többsége, programjához híven és a nemzet közvéleménye is ugyan ezen követelés alapján áll:

a népgyűlés az országgyűlés képviselőházához feliratot intéz, amelyben az önálló magyar jegybanknak 1911. január 1-ére leendő felállítására céljából szükséges törvényhozási intézkedések haladéktalan megtételét kéri.

Tisztelt népgyűlés! E határozati javaslat négy alaptól indul ki. Ez a négy alap a következő: Az első az, hogy az önálló bank felállítására a magyar nemzetnek életbevágó nagyságú nemzeti érdeke, létfeltétele a gazdasági függetlenségnek, kezdő lépése Magyarország politikai felszabadulásának, egyező kiindulási pontja az állam haladásának, fejlődésének, felvirágzásának, szabadságának és egész jövődjének. A második alap az, hogy az önálló bankhoz a magyar nemzetnek törvényben biztosított királyi és külső megerősített kétségbevonhatatlan joga van. Harmadik alap az, hogy az egész magyar nemzet annak egész közvéleménye rendíthetetlenül követeli ennek a nagy nemzeti érdekünknek és kétségbevonhatatlan nemzeti jogunknak megvalósítását és érvényesítését. A negyedik alap az, hogy a magyar országgyűlés képviselőházában többségben van az a párt, amely párt programjának egyik leg-sarkalatosabb tétele az önálló magyar nemzeti bank felállítása. Tisztelt Uraim! Ezekből önként következik az előterjesztett határozati javaslat, amely az országgyűlést az önálló bank mellett határozottan férfias, energikus lépésre hívja fel. Tisztelt Uraim! Magyarországon egy nagy hatalmas evolúció, fejlődési folyamat megy végbe. Ez a fejlődési folyamat a függetlenségi eszme előterbe nyomulása, amely válságos természeti törvény következettségével halad lépésről lépésre előre. Ezt a fejlődési folyamatot nem lehet megakadályozni és feltartóztatni, mert valaminth a tűzhányó belsejében ott ég kiolthatlanul az ős tűz, amely keresztül tör a föld kérgét, úgy ég itt ennek a néptömegnek a lelkében a magyar függetlenség, szabadság nagy eszméjének ős tüze. (Éljenzés.) Ezt az ős tüzet, a magyarság lelkesedését nem lehet kioltani soha. Ezért ettől az ős tüztől lelkesítve, ez a népgyűlés elítéli a nemzeti jogok feletti alkudozást, megveti azon alacsony aknamunkát, amelylyel a magyar függetlenség ellensége alá akarják ásni függetlenségünk szent ügyét és ezért hozza ez a népgyűlés ezt a határozatot, amelyben az országgyűlés képviselőházát felhívja, hogy végre lépjen az energikus, határozott férfias cselekvés terére s az önálló magyar nemzeti

bankot való ista meg. Ezzel ajánlom a határozati javaslatot elfogadásra. (Éljenzés, elfogadjuk.)

Ezután még Lovászi Márton beszélt, majd Papp Elek mondott tüzes hangú beszédet Hajdúvármegye közönsége nevében, ami után Bakonyi Samu dr. gyönyörű felszólalása következett, melyet egész terjedelmében itt adunk:

Bakonyi beszéde.

Dr. Bakonyi Samu: Tisztelt polgártársaim! Hajdúvármegye legöregebb képviselője után hadd szóljon Debreczennek immár legöregebbé lett képviselője. Debreczen és a benne összesereglett vármegyék és városok népe nyilatkozott itt meg. Egy egész nagy országrész! Ennek a megnyilatkozásnak meg kell a maga súlyának lenni ma, amikor minduntalan azzal akarják csüggeszteni a magyar nemzetet, hogy leküzdhetetlen akadály áll törvényes követelése megvalósításának útjában: a királyi vétő. A királyi felség tilalmával szemben keli tehát állani a népfelleg követelésének. És ime tisztelt polgártársaim, így történt az, hogy az önálló bank kérdése többé nem a napi politikának egy részlete, hanem az egész magyar alkotmányosság kérdése lett. És viszont ma, amikor mindenfelől arról biztosítanak bennünket, hogy ő felsége a király csak alkotmányos úton akarja a válságot megoldani, erről itt ma hallgatói nem lehet, hanem magyar bátorsággal meg kell mondani, hogyha azt állítják, hogy az uralkodói joguknak nincs határa, szemben áll ezzel az, hogy a nemzetek ragaszkodásának meg vannak a határai. (Tetszés.) Tisztelt polgártársaim! Ha ez áll, a legfőbb alkotmányos tényezővel szemben, sokkal inkább áll azokkal szemben, akikre a népfelleg ruházta a maga akaratának a megvalósítását. Áll a nép képviselőivel szemben. A képviselő iránti bizalom alapja a képviselő becsületessége. A függetlenségi és 48-as párt programjának teljes kifejtése iránti küzdelmében a nemzet hozzájárulásával a közel múlt időben le volt kötve a koalícióban. A koalíció megbukott, helyébe akarták állítani a fuziót, a fuzió lehetetlenné vált, kieszelték a kooperációt. Ennek a kooperációnak feltétele volna a 67-es pártok részéről az, hogy mint mondják, közeledjenek a függetlenségi pártokhoz, ismerjék el az önálló bankhoz való jogát a nemzetnek. Hát erre szükség sincsen. Elismerie azt a törvény és a törvényt szentesítő király. A függetlenségi párt részéről feltétele volna a kooperációnak a nemzet jogainak további szabad hirdetése. Hát tisztelt polgártársaim, a magyar nemzet a jogok hirdetésével immár terig van. Mert a magyar nemzet tudja azt, hogy törvénytára tele van egy szerkesztés jogfenntartással, ép azért immár nem a jogoknak elismerését, hanem megvalósítását követeli.

És bár a 48-as törvényhozás a köeti utasításokat eltörölte, de a képviselőnek az a kötelessége, hogy ha a maga lelkiismeretét megvizsgálva, úgy találja, hogy ez hirdett programjával ellentétbe jutott, álljon oda becsülettel a választói elé, vallja be nekik, tegye le más program alapján nyert mandátumát és kérjen, ha van bátorsága, új programja alapján új mandátumot. Mert tisztelt polgártársaim, a követi utasítás eltörölésével az ország a legnagyobb szabadságot ruházta a képviselőkre. De a legnagyobb szabadsággal való visszaélés volt a magyar nemzetre nézve mindig létének legnagyobb veszedelme és ha a király a maga vétőjogát úgy gyakorolja, hogy a nemzet akaratát azal nemzedékek idejére lehetetlenné teszi, az uralkodó abszolutizmus éppen olyan veszedelmes, éppoly kárhóztos volna, mint amilyen megbélyegzendő az, hogyha a nép képviselői ének vissza a reájuk ruházott legnagyobb szabadsággal, mert előttem az uralkodó és a parlament abszolutizmusa között nincs különbség. A parlament felől a

nemzet jövődjéért, ez a jövődjé pedig a népé, amelynek minden fiát fel akarja a függetlenségi párt a nemzet ügyeinek intézésével ruházni. Erre miakat nem a paktum, de programunk kötelez. Előttünk e program a szent, amelyet a népnek adunk. A népé a jövődjé és a nép felelőtlensége hatalom, mert ereje maga az igazság, amelyet sem ágyu, sem szurony meg nem ölhet.

A tiltakozásnak ez a nyílt szava innen hangozzék a válságos időknek ezen előre haladott stádiumában ebből a városból, amelyet Kossuth Lajos a magyar szabadság örökösnak keresztelt, ahol minden kő, minden porszem diadalmas nemzeti ellenállást hirdet nekünk. Azért mondjuk meg nyíltan, mindenki értse meg, hogy nem tőrjünk, hogy bennünket csüggeszenek, nekünk ne hirdessen kishitűséget senki. A magyar nemzet éni akar, nagy akar lenni és nem lehet koldus. Mi nem akarunk koldusok maradni, a gazdag Debreczen tiltakozik az ellen, hogy a magyar nemzetet szegénynyé tegyék. A magyar nemzet úgy lesz hatalmas, ha kezébe kapja az anyagi boldogulási eszközeit. Ennek útja az önálló bank kivívása. Erre kérjük az Önök buzdítását, mi pedig fogadjuk, hogy amit reánk bízta, megőrizzük és beváltjuk. Isten segítsen diadalra a megnyilatkozott népakaratot! (Éljenzés, taps.)

Ezután a határozati javaslatához való csatlakozásukat bejelentették: Nadányi Károly Bihar, Kovássy Ákos Máramaros, Szolnoky Gerzson Hajdúszörmény és a hajdúvárosok, Szentkirályi Zoltán Szilágy, Máté László Bereg, Csomai Imre Szatmár város, dr. Nagy Mihály Ugocsa, Baktai Egry Ferenc Ung vármegyék nevében, valamint Jásznagykunszolgók és Borsod képviselői. Veszprémi István a hajdúmegyei függetlenségi párt nevében beszélt s egyben az előterjesztett határozati javaslatot a népgyűlés határozatának jelentette ki.

A népgyűlés ezzel véget ért. Az idegenek még vasárnap elutaztak Debreczenből.

Irodalom.

Petőfi összes költeményei.

Az országosan fellendült Petőfi-kultuszban egy vidéki város sem vette ki a részét oly derekasan, mint Debreczen. Szinte egy időben két Petőfi-könyv jelent meg a debreceni könyvpiacra; az egyik az Oláh Gábor írta „Petőfi képzetele” című munka, amelyet már méltatott a „Debreceni Független Ujság”, a másik Petőfi összes költeményei, melyeket Kardos Albert dr. rendezett sajtó alá és látott el terjedelmes — kisebb tanulmányok is beillő — előszóval. Kardos Albert dr. neve nyelvészeti, irodalomtörténeti és más irodalmi munkássága révén országosan ismert és becsült. Legújabb műve nemcsak öregbíti írói érdemeit, hanem nevét egy irodalomtörténeti eseménnyel hozza méltó kapcsolatba. Kardos Albert dr. rendezte ugyanis sajtó alá és látta el bevezetéssel az első teljes vidéki Petőfi-t, mely ugyis mint Petőfi összes költeményeinek első vidéki gyűjteménye, ugyis, mint — bevezető részében — Petőfiről megjelent legújabb tanulmány irodalmi esemény számba megy.

A legújabb Petőfi népies kiadás. Ezt szolgálja Kardos Albert előszava is, mely az irodalomtörténet-tudós alaposságával, de mindvégig könnyen folyó, élvezetes stílusban mondja el Petőfi élettörténetét, illetőleg rajzolja meg Petőfi írói egyéniségét. Kardos Albert dr. az aránylag rövid bevezető részben Petőfi költészetéről nagy alapossággal is részletező gondol hű képet tud adni, úgy, hogy tömör vonásai és megszabott kerete dacára oly sikerült tanulmány ez, mely hasonlatos a művészi kivitelű miniatűr képekhez.

Sorba tárgyalja Kardos dr. ama tényezőket, melyek Petőfi írói jelentőségét

ajánlja ujjonnan berendezett üzletét
női divat, pipere és rövidárúknban.
Ujdonságok folyton érkezők.

Bartha Kálmán utóda **Vida Miklós**
Városház épület

megadják. Petőfi volt az, aki a családi érzést a magyar lírába elsőnek bevitte, az ő keze alatt csendült fel a szerelmi érzésnek a hangja a legterjedelmesebb, legváltozatosabb skálában, Petőfi a haza —, szabadság — és népszerűt egyike legnagyobb lantosa. Tömör vonásokban számol be a szerző arról, hogy a témáknak mily roppant gazdagságát vitte be Petőfi a magyar költészetbe s ennek megfelelőleg mily sokféle műfajt szólaltatott meg. De művésze — mint Kardos dr. igen szépen kifejti — a dalban, költői leírásban, élet- és jellemképben éri el a tetőpontját, bár nem kisebb az adában, elégiában s különösen a költői népmesében és lírai elbeszélésben. Kardos Albert dr. a fejtegetéseit mintegy illusztrálja is, idézve a legjellemzőbb Petőfi-költemények címeit. Erőteljes sorokban méltatja Petőfi költői nyelvét, ragyogó képzeletét s egyéb kvalitásait. Majd jelentőségét így foglalja össze:

„Általában Petőfi fellépte a magyar irodalom történetében azt jelenti, hogy a mű- és népköltészet közötti szakadék betöltött, hogy a szerelmi költészet a hazafiassal egyenlő helyre jutott, sőt fölibe is kerekedett, hogy az egyéniség korlátoktól menten érvényesülhetett, hogy a magyar költészet idegen befolyástól, régi balítéletektől szabadulna a nemzeti génusz lehelletése újja született tartalmában és formában, és így biztosan haladhat az egészséges fejlődés útjain.”

Ez az egész kis tanulmány Petőfi költészetének végtelen szeretetétől van áthatva s méltó arra, hogy ennek a nagy költői egyéniségnek megértéséhez és értékeléséhez eszközül szolgáljon. Ezért igen becses szolgáltatást tett Kardos Albert dr. az olvasó közönségnek is, melynek nagyrészt a terjedelmes Petőfi tanulmányok eddig mintegy elzárták Petőfi hű írói arcképének ismeretétől.

A könyv Hegedüs és Sándor cég izléses kiadásában jelent meg. (h. s.)

A Csokonai-kör és Mikszáth Kálmán. A Csokonai-kör még nyári választmányi ülésén elhatározta, hogy egyik felolvasó ülését az év folyamán Mikszáth Kálmán ünneplésének szenteli. A Csokonai-kör kezdettől fogva úgy tervezte, hogy a felolvasó ülésnek legvonzóbb pontja városunkba levő Mikszáth Kálmán személye legyen. A Csokonai-körnek s vele együtt Debreczen egész művelt közönségének e vágya közel van a teljesítéshez. A nagy regényíró megígérte Kardos Albert Csokonai kör titkárnak, aki folyó hó elsején tisztelgett a kör nevében Mikszáthnál, hogy szíves készséggel lejön Debreczenbe, ha a felolvasó ülés az ő körülményeinek és kivált egészségi állapotának megfelelő időben lesz kitűzve. Azt hisszük, hogy nemcsak a Csokonai-körben, hanem városunkban a legnagyobb örömmel fogadják ezt a kedves hírt.

A Nyugat, Ignó, Osvát Ernő és Fenyő Miksa irodalmi s kritikai szemléjének novemberi 21-ik száma a következő rendkívül érdekes tartalommal jelent meg: Szomorú Dezső Alice, a jó gyilkos, novella. Ady Endre Portus Herculis monveci. Vallomás és tanulmány I. Peterdi István Vers. Móricz Zsigmond Sárarany, regény III. Ignó Versek, Lukács György Thomas Mann új regénye. Babits Mihály Utí-napló. Lengyel Géza A ház, novella. Ady Endre Versek. Figyelő: Jász Dezső Ibsen-muzeum. Lengyel Géza a művészet könyve. Jász Dezső Az Országos Szinfonia Zenekar hangversenye. Fürst Milán „A szentivánéji álom” a Nemzetiben. Ady Endre Félelem és irás. Most jelent meg a Nyugat kiadásában „Gai-fun”. Dráma négy felvonásban. Irta Lengyel Menyhért. Ára 4 korona. A Nyugat előfizetési ára félévre 10 korona, egész évre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. kerület Rákóczi-ut 9. II/7. sz.

Egy nappal később.

Csütörtökre halasztották a minisztertanácsot.

A debreceni bankgyűlés a politikában.

A nevezetes minisztertanács, amelytől a politikai világ ismét azt a fordulatot várja, amely végre meghozza a hónapok óta húzódó válságban a döntést, újból kitolódott. Holnapra hirdették, a már-már kissé unalmasan ható konferencia dátumát s az utolsó pillanatban érkezett rendelkezés szerint elodázták a minisztertanácsot szerdáról — csütörtökre. Tehát csak egy nap. Ez már nem is lenne baj hiszen ha rengeteg ideig tudott az ország várakozni nagy türelmetlenséggel és hónapokig nézni a kétségbeesett huza-vonát fásult közönnnyel, akkor kivárja még ezt az egy napot is. Csak hogy aztán az egy nap után legyen valami eredmény. Ezzel azonban maguk a miniszterek sem igen kecsogtetik egymást.

Jönnek a miniszterek.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Politikai körökben az a hit, hogy a mostani minisztertanács, az eddigiekhez híven, aligha fog valami pozitív eredménnyel végződni, már tudnillik abban az irányban, hogy a kibontakozást elősegítse. A miniszterek legnagyobb részt ma érkeztek a fővárosba. Apponyi Albert gróf holnap reggel érkezik Budapestre.

A debreceni bankgyűlés.

A függetlenségi párton nagy megelégedést keltett a debreceni bankgyűlés is, amelyen olyan határozottan foglalt állást egy egész országész az önálló bank mellett. Ebben az irányban fog folyni a további akciója a pártnak s ha Kossuth holnaputánra összehívja az intézőbizottságot, ezen már egészen ki fog alakulni a helyzet. A képviselőház összehívásának az időpontját is csak a minisztertanács után fogják megállapítani. Wekerle Sándor miniszterelnök előrelátólag csak a hét végén utazik Bécsbe és akkor tesz jelentést a királynak arról, hogy a kooperáció sehogy sem sikerül.

Elhalasztották a minisztertanácsot.

Budapesti tudósítónk táviratozza: Egy ma este érkezett újabb rendelkezés szerint a minisztertanácsot egy nappal elhalasztották. E szerint nem holnap, hanem csütörtökön délután négy órakor lesz a miniszteri konferencia. Hogy milyen eredménye lesz ennek a tanácskozásnak, aziránt a legkülönbözőbb kombinációk indultak meg s ezek a kombinációk egyben meggyeznek: hogy helyes kibontakozásra aligha van remény. Wekerle bécsi utazása, amit e hét végére terveznek, csak az esetben maradna el, ha a kabinet tagjai a minisztertanácsban nem tudnának végleges megállapodásra jutni.

Bécsi vélemény a parlamenti obstrukcióról.

Bécsből táviratozzák: A Neue Freue Presse mai száma, vezető helyén közli,

hogy Justh Gyula már a legközelebb össze fogja hívni a képviselőházat. Ez esetben — írja a bécsi lap — kenyértörésre fog kerülni a dolog. A képviselőház le fogja szavazni az elnökét, ez persze a Justhék manőverje és megkezdik a parlamenti obstrukciót. A magyar kormány el is van készülve erre s amint Justh távozik, nyomban a korelnököt ültetik az elnöki székbe.

Kossuth Ferenc állapota.

Kossuth Ferenc állapotában kedvező változás állott be. Reggel étakcsizást tett. Délig pedig a miniszteriumban dolgozott s több képviselőnek látogatását fogadta.

Megbízható címűtár csakis a Debreceni Független Újság Képes Naptárában van, ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járátja. Előfizetőknek ingyen. Másnak még pénzért sem adjuk.

Ne aludj a szeparében.

A kasszatündér és a tulajdonos.

A mulatni vágyó legényeknek legnagyobb veszedelme, ha mellékutcai kávéházaknak szeparéiba vezet be a lumpolás ördöge. A tulajdonos vezetésével és a kassza-tündér szíves közreműködésével olyan pompásan kiszámított hálót vetnek a kávéházba, szerencsétlenül betérő áldozatok nyakába, hogy abból csak pénztől kifosztva menekülhet Joó István debreceni iparoslegénynek még az a szerencsétlensége is meg volt, hogy miután kifosztották, még ki is dobták a kávéházból és a rendőrségen keres most elégtételt az öt ért bánásmódért.

Szombaton éjszaka történt az eset a debreceni Erzsébet-kávéházban. Joó István és Fábán Károly iparos legények, miután heti bérüket kikapták, mulatni akartak. Valami zenés kávéházat kerestek és betértek az Erzsébet-kávéházba. A nehéz heti munka után szerzett husz koronások lassan koronákra váltódtak föl. Hogy a pénz és ennek arányában a bor minél szorgalmasabban fogyjon, arról a társnak szegődött kassza-hölgy gondoskodott, aki a legbájosabb mosolyait pazarolta az iparoslegényekre. Amikor már fogytán voltak a koronák és a boros üvegek garmadában heverték, a kassza-hölgy is fukarabb lett kellemességeinek fitogtatásával és nyolc liter bor elfogyasztása után a mulatozó legények egyszerűen — kidültek.

Joó István és Fábán Károly külön szobát kértek és lefeküdtek.

Joó István a szeparéba került, amelynek kucsat magához vette s azzal a tudattal, hogy ő most az éjjel jól kimulatta magát, boldogan elaludt.

Annál kellemetlenebb volt azonban a vasárnap reggeli fölébredés. Következett a „kasszenjammer”, amelynek nagyon keserűs utóízei voltak. Amikor ugyanis Joó István felébredt, meglepetve konstataulta, hogy az általa bezárt szeparében nincsen egyedül, hanem Németh Mátyás, a kávéház tulajdonosa konferál a kassziránnyal. A hivatalan vendégek dacára öltözködni kezdett, és a második kellemetlen fölfedezése az volt, hogy a tárcájából egy tizkoronás hiányzik. Persze a tulajdonost, Németh Mátyást vonta kérdőre, aki azonban tudomást sem akart szerezni a legény panaszáról. Joó István végre is komoly követelésre fogta a dolgot s aztán következett a legsötétebb fióké. A tulajdonos bántalmazni kezdte Joó Istvánt s azután kidobta a vendéglőből.

Joó István panaszt tett az esetről a bűnügyi osztályon. A rendőrség meg is indította a nyomozást.

**Legolcsóbb
bevásárlási
forrás. I-I**

Lefkovits Jakab

modern butorraktára, DEBRECEN, Széchenyi-utca 1. sz. Das választék kiváló izlésű ebédlő, bálószoba és szalon berendezésekben. Legszébb és legjobb kivitelű vas és kárpított butorok

Özégre tessék figyelni!

A szabadkai nagy pör tárgyalása.

Haverda Mária a bírák előtt. — A bűnvalló Jánosi.

A nagy közönség érdeklődése most egy jó időre elfordul a politikától és izgulni vágyó publikumnak fantáziáját egészen Szabadka rejtelmes rémregénye foglalja le, amely hétfő óta az utolsó, de csattanós szenzációkat pattantja ki. Második napja, hogy az idegremegtető vérdramának három főszereplője: *Haverda Mariska, Jánosi Aladár és Vojthá Antal* ott ül a bíróság előtt a kutató, vizsgáló szemek ostromában.

A főtárgyalás hihetetlen izgalmakat gyújtott föl a gyilkosság városában, izgaltan, lázas fölindultsággal tárgyalják a szenzációs áprilisi eset borzalmait és pikantériákra éhesen emlegetik Winckler ügyészt Haverda Mariskával kapcsolatban. Kalandos epizódok keringenek az emberek között arról, hogy az ügyész miért lépett vissza a vád képviseléstől, illetve, miért kellett visszalépnie. És különös, meleg szimpátia fordul Haverda Mariska felé. A ragyogó toalettben, üde szépségben, sötét bűnnel vádoltan, ki pirult arccal ül a tárgyaló-teremben és könnyed kacérsággal mosolyog a férfiak felé.

Az első nap.

A szabadkai bűnpör első napi tárgyalásának legnevezetesebb szenzációja azon kezdődött, hogy Winckler ügyész nyolc nappal a tárgyalás előtt hirtelen visszalépett a vád képviseléstől. Azt emlegetik egészen biztos formában, hogy Winckler Istvánt feltesztelték tiltotta el a további szerepléstől. A szegedi főügyészség azzal okolta meg ezt a végzést, hogy Winckler viselt dolgai lehetetlenné teszik, hogy ő képviselje a vádat. Azt is elmondják a híresztelések, hogy a viselt dolgok mögött mi rejlik. E szerint Winckler főügyész két héten belül nyolcszor látogatta meg Haverda Mariskát cellájában. Mindig éjszaka volt a szép aszsonynál és sokáig időzött nála. Ez azonban szabálytalan dolog; az ügyésznek nincs joga beavatkozni a vizsgálat dolgaiba, nincs joga a cellában kihallgatásokat eszközölni.

A vádlottak kihallgatása.

Az elnök megkezdi a vádlottak kihallgatását. Jánossy Aladár 37 évesnek mondja magát, Kassán született, hat gimnáziumi osztályt végzett, jegyzői vizsgát tett. Elnök az iratokból konstatálja, hogy csak három osztályt végzett és a negyedikben megbukott. Haverda Mária 30 éves, szabadkai születésű, római katolikus, vagyona nincs. Vojthá Antal 32 éves, szabadkai születésű, posta- és távirtdahivatalnok-jelölt, érettségi bizonyítványa van, jogot hallgatott.

Elnök konstatálja, hogy Jánossy bűntetett előéletű, mert sikkasztás miatt a besztercebányai törvényszék két hónapi fogházra ítélte.

Jánossy bevallja bűnét.

A vádlottakat Jánossy kivételével a tereméből kivezetik. Következik Jánossy kihallgatása.

Elnök: Bűnösnek érzi magát?

Jánossy: Igen. Bűnösnek érzem magam.

Az elnök erre a tárgyalást az ünnepre való tekintettel mára halasztotta.

A második napon.

Salánki József dr. elnök kilenc órakor nyitotta meg a főtárgyalást.

Az elnök felszólította, hogy a valóság-nak híven adja elő vallomását.

Jánosi a következőket mondta:

— Nagyságos elnök ur! Tekintetes esküd bíróság!

Alig hogy az első szót kimondja, elakad a hangja és görcsös sírásban tör ki.

Az elnök figyelmeztetése után zokogással gyakran megszakított beszédében mondja el vallomását és kiemeli különösen azt, hogy miért változtatja meg most a vizsgálóbíró előtt tett vallomását. Az ítélőbíróra nézve, úgymond, nem lehet közömbös, hogy a vádlott mielő behatások alatt tesz vallomást. Én egész nyíltan és őszintén állíthatom, hogy amikor vallomást tettem mások és magam elen, cserben hagyott a józan eszem és ez volt a legszerencsétlenebb dolog, melyet elkövettem. Elmondja azután, hogy a budapesti államrendőrség előtt azt mondták neki, hogy Haverda Mariska már a rendőrség előtt ismert kéjvő s mikor ő ez ellen tiltakozott, Tóth rendőrtanácsos becsületszavát adja, hogy ez igaz.

„Szereti a görcs!”

— Én — mondja Jánosi — nem hittem neki. Mikor bekerültem a fogházba, rettentően hatott rám, hogy Mariska egyedül van prédájára dobva a kétségbeesésnek. Kérdősködtem, hogy beteg-e és hogy szeret-e engem. A fogházfelügyelő azt mondta, hogy Mariska egy nyilatkozott előtte rólam, hogy „szereti a görcs!”

A nyomozó hatóság, látva, hogy előttem mennyire közömbös a magam sorsa a Mariskáé mellett, gunyolódta, hogy miképpen szerettem Mariskát, mikor annak egész gondolkodása, életmódja erkölcstelen és hogy Vojthával már régóta viszonyt folytat. Egy alkalommal feihívott a királyi ügyész és azt mondta, hogy Mariska nem fog soha szeretni, hogy gyermekeit sem szereti és hogy Mariska egyetlen szerelme — Mladinczy Kálmán.

Ezt az egy embert szereti szívével és testével. Elém tart egy nyilatkozatot, melyben Mariska kijelentette, hogy a gyilkosság után való napon nem volt velem együtt.

Engem zavarba hozott ez a nyilatkozat, az ügyész észrevette, hogy habozom és akkor azt mondta, neki tudomása van róla, hogy Mariska márciusban háromszor és áprilisban 12-szer szeretkezett Vojthával. Engem az ügyésznek ez a kijelentése megdöbbentett, de nem hittem neki. Ekkor az ügyész mutatott egy üres szekrényt a szobájában, amelyben — úgy mondta — egy szék van elhelyezve s ha vallomást teszek, beültem a szekrénybe és akkor kihallgathatom Mariskát, amikor el fogja ismerni, hogy viszonya volt Vojthával.

Én még mindig haboztam és ekkor az ügyész egy levelet vett elő, melyben ráismertem Mariska kézírására. A levelet nem mutatta meg, hanem csak felolvasta az abban foglaltakat, melyben állítólag Vojthához a következőket írta: *Valj mindent Jánossyra, akkor mi kiszabadulunk. Nekem van hatszázezer koronám és elmegyünk a tengerpartra.*

Jánosi a szekrényben.

Jánosi Aladár: Ennek a levélnek hatása alatt én megtettem azt a vallomást, amelyből egy szó sem igaz. Ha én Vojthára tudnék valamit, elmondanám, annyira utálok ezt az embert. Mánap azt kértem az ügyésztől, hogy váltsa be a szavát, adjon bizonyítékot arra nézve, hogy Mariska nem engem, hanem Vojthát szereti. Az ügyész kapacitált, én azonban nem engedtem, úgy hogy az ügyész kénytelen volt beváltani szavát. Én beültem az iratszokrénybe, az ügyész pedig felhozatta Mariskát.

Láttam e repedésen keresztül, hogy meg van törve. Kérdezte tőle, mikor volt viszonya Vojthával. Mariska azt felelte: *Nem volt viszonyom.* Az ügyész ekkor így folytatta a beszélgetést. Hát mikor volt maguk között az a dolog, mikor Vojtháné Budapesten volt, vagy mikor elment. Mariska ezt mondta: *Mikor elment. Én ezt úgy szégyellem.*

Ezután Jánossy így folytatja:

Jánosi bosszúja.

Nem tudom, mi volt az ügyész és Mariska között, de mikor ezt hallottam, szentül meg voltam gőzödvé, hogy Mariska hűtlen volt énhezám. Ebben a kétségbeesett perében bosszút lihegve, megtettem leggyilkosabb kijelentéseimet. Egy hónapra rá kezdtem megnyugodni. Akkor jött hozzám Bertics Ernő rendőrkapitány és azt mondta, hogy a nyomozás csonka. Vanak kiderítetlen bűnösök a hitelezők között. Azt mondta, hogy a zsidók örülnek, hogy a gójok benn vannak, a zsidók pedig kiszabadultak. Életemnek nagyon sok gonosz napja volt — mondtam neki — és akik ilyen pillanatban mellettem állottok, mindig a zsidók voltak. Engem tehát a zsidók ellen nem lehetett felizgatni, sőt ez az erőszakos kijelentés arra birt, hogy Berticsnek is megmondtam, hogy sem Mariskának, sem Vojthának nem volt része a gyilkosságban. Bertics erre ingerülten rám kiáltott: *„Maga bolond!”* — és ott hagyott. Másnap írásban is visszavontam előbbi vallomásomat.

Elmondja, hogy Mariskával úgy ismerkedett meg, hogy Jarmatzky Sándor újpesti jegyző, Mariska férje kérésére Mariska kis fiát átkísérte anyja lakására és itt ismerte meg. Később Mariska kérte, ha ráér jöjjön vele beszélgetni a Royalba. Ezen a módon barátkoztak össze. Jánosi most szünetet kért, mire az elnök tíz percig szünetet rendel el.

A közös lakás.

Szünet után folytatta Jánossy vallomását. Elmondja, hogy eleinte került a szép Máriát, de később nem állhatott ellent a csábításnak s szerelmet vallott neki. Ezt megtudta a felesége, aki elhagyta őt. Ezután Haverda ajánlotta, hogy költözzenek egy lakásba. Béreltek egy három szobás lakást. A két szobában Haverda lakott, az egyikben Jánosi. Az előszobájuk azonban közös volt. Később Budára mentek lakni. Itt ismerkedett meg először Vojthával, akit mindvégig utált, mert Haverda Mariska előtt szidalmazta őt.

Előkészületek a gyilkosságra.

Ekkor történt, hogy hivatalában fölmondtak neki. Ez — úgymond Jánossy — módfelett elkészerített s elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Március eleje volt akkor, kimentem a városligetbe, hogy főbe löjjem magam, de öngyilkosságom nem sikerült.

Ezután azt vettem a fejembe, hogy Mariskát kibékítem anyjával, Haverda Boldizsárnéval, le is utaztam Szabadkára. Haverda Boldizsárné tudta, hogy Mariska szeretője vagyok. Végigéreztem rajtam, aztán ott hagyott. Amikor összejöttem, újból öngyilkossággal foglalkoztam. Egy izben azt mondtam Mariskának.

— Az én életemnek ugyanis mindögy. Agyonlövöm Haverdánét.

— Hát öld meg! — mondta nevetve Mariska. Aztán leutaztam Szabadkára és végre is hajtottam tervemet.

Mit mond az ügyész?

A M. H. munkatársa beszélgetést folytatott a lemondott Winckler ügyéssel, aki a következőket mondta:

— Tény, hogy sokat jártam Haverda Mária és a többi vádlottak cellájába, mert ma am akartam meggyőződni arról, nem érintkeznek-e a vádlottak. A fogházőrökre nem bízhattam ezt, mert magam vettem észre, hogy egyik-másikát pénzzel megvesztették.

A szabadkai bűnpör tárgyalását holnap folytatják.

Intim történetek.

*

Mikor a papa jön.

A barátom, akire nem azért hivatkozom, hogy a történetnek valószínűséget adjak, bucsuzásunk alkalmával így mondta el Debrecenből való hirtelen távozásának történetét:

Kérem, higye el mindennek a papa az oka. Ha ő egyszer váratlanul meg nem látogat, énnekem eszembe se jut, hogy itt hagyjam a tudomány csarnokát, a debreceni akadémiát.

Bizonyos vagyok abban, hogy én is koncedáljam azt, miképpen egyedül jogtudományjal jóllakni nem lehet. Az ember egy-két óráig bujja a könyveket, egyszerre pofonsapja egy gondolat. Egész véletlenül, váratlanul. Olvasgatók egy pénzügyi könyvben a kamatlábról. Erről eszembe jut, hogy nemcsak a kamatnak van lába, hanem az embereknek is. A gondolat-társulás viszont rávezet arra, hogy a láb legkacérabb része a boka, amelynek két legszebb példányát az imádott nő hordja. Természetesen ledobom a könyvem és kimegyek a korzóra, hogy az imádott nővel találkozzam. A korzón aztán rájövök arra, hogy az imádott nő bokájánál szebb bokák is vannak. Például a Bricsié és a Micicé, a két kis masamód lányé. Nagyon csinosak, mondhatnám ennyivalóak. A fizetésükből azonban nem telik párfőnre. Pedig nagy vágyódással gusztálják Grósz Nagy Ferenc drogériája kirakatát. Én világ életemben gavallér voltam. Tehát fogtam magam, vettem két üveg párfönt, bemutakoztam nekik és megajándékoztam őket vele.

Lássa, innen dőlődik a barátságom a Bricsiével és Micivel.

Egy vasárnap délután uzsonnán volt nálam a Bricsi és Mici. Egyszerre kocsi-zörgést hallok, kinézek az ablakon, hát látom, hogy a papa megérkezett. No, ez nagy eset, gondoltam magamban, a papa azt írta, hogy vasárnapra menjek haza és én azt válaszoltam, nem mehetek, mert tanulnom kell. Most pedig itt van. Mit tegyek?

Hirtelen kinyitottam a szekrényemet és bele akartam tuszkolni a két nő. De csak a Bricsi fért bele. Hát a Micivel mit csináljak? Már hallottam a papa lépéseit, amint keményen kopogtak a lépcsőn felé. Kinyitottam a másik szobám ajtaját és magamban: történik, ami történik, kiáltással Micit bedobtam. Szerencsére.

A következő pillanatban már bent volt a papa. Nem vett észre semmit. Annyira elmerültünk a beszélgetésbe, hogy én egészen elfeledkeztem a két vendégemről. Egyszerre azonban a szomszéd szobából tendenciózus csoszogást és tendenciózus köhécselést hallunk. A papa csodálkozva fordul hozzám:

— Ki van ott?

Nagy zavarba jöttem. De csak pár pillanatra.

— Tudod papa, szóltam, hogy spóroljak, kiadtam a másik szobát.

— Kinek?

— Egy negyvennyolcas honvéd özvegyének. — Hazudtam, hogy a papa gyanút ne fogjon.

Eltelt egy félóra, egy óra, a szobában meg-megujult a tendenciózus csoszogás és én türelmetlenül vártam, hogy a papa eltávozzék. De nem akart. Hívtam sétálni, hívtam a kávéházba, színházba, de ő nem akart jönni. Már este 8 óra felé járt az idő, mikor végre a Mici kirontott a szobából és dühében sirva rám rivallt: Neveletlen fráter! s ezzel elrohant.

A papának még ideje sem volt, hogy a negyvennyolcas honvéd özvegyéért felelősségre vonjon, mikor a szekrényben Bricsi elkezdett dörömbözni, hangos szóval követelve: Kérem, nyissa ki!

Megsemmistülve közeledtem a szekrény ajtajához, miközben a papa éles gunnyal megszólalt:

— A szekrényedet is egy negyvennyolcas honvéd özvegyének adtad ki? . . .

Lássa, ez az én távozásom története, fejezte be a barátom az elbeszélését.

Naptárt, nagy terjedelmű irodalmi részt Debreczen és Hajdúvármegye teljes cím-tárát és sok képet tartalmazó ajándékot kap minden előfizetőnk. 340 oldal teljesen ingyen.

Színház és Művészet

A színház műsora.

SZERDA: *Elvált asszony*, operett C) bérlet.
CSÜTÖRTÖK: *Válás után*, vígjáték. A) bérlet.
PÉNTEK: *Dollárkirálynő*, operett. B) bérlet.
SZOMBAT: *Buridán szamara*, bohózat. Bemutató előadás. C) bérlet.
VASÁRNAP: Délután *Mulatő istenek*, operett. Este *Bajusz*, operett. Diszelőadás.

Rosenkrantz és Gilderstern. Ez a régi darab, melyet az ódon szabású vígjátékok sok gyöngéjének s sok erősségének furcsa keveredése oly kedvessé tesz, stilszerűbb előadást érdemelt volna a tegnapi estétől. Így, ahogy játszották, a gyöngy-oldalok — az unalmas két felvonásos expositió, az operett-izű helyzetek csak jobban érezhetőkké váltak, míg az erősségek — az öregek finomságu dialogusok, az egészséges, telivérű ötletek, mint például a Hamlet mese alkalmazása — meglehetősen elkallódtak. Dícséret a szereplők közül első sorban *Mártonffy* illeti, akinek olykor egy kedves, diszkrét mosolya többet ért egész halom színpadi mesterkedésnél s akinek elegáns, stilizált *Rosenkrantz* legtöbbet éreztetett meg az öreg darab finom *Bieder-mayer-tónusából*. *Báthori*, *Hahnel*, *Kardos* s a többiek is tőlük telhető igyekezettel játszottak, de az egész előadás menetét valami furcsa vontatottság hágyasztotta el, mely csak a darab vége felé engedett fel valamennyire.

Dollárkirálynő. Fall Leó bájos zenéjű operettjét adták vasárnap este telt ház előtt. *Zilahyné* és *Horváth* a régi jók voltak s pompás alakításukat zúgó taps honorálta. *Gyöngyi Jolán*, *Szilassy*, valamint a többi szereplők is hozzájárultak a gördülékeny, sikerült előadáshoz.

Varázskeringő. A hétfő esti operett-előadásnak két érdekessége volt, az egyik a *Szilassy Etel* primásnő alakítása, a másik *Szabó Gyula* vendégszereplése. *Szilassy* fűrgé, szilaj temperamentuma pompásan érvényesült a jókedvű, bécsi kedélyességű *Franci* szerepében, ellenben a *Szabó Lot-hárja* ném elégítette ki a közönséget. Megjelenését, első pár szavát biztató derűtség fogadta, de a *Szilassy*val való kettőse igen lanyha és szintelen volt. Külön dícséret illeti *Gyöngyi Jolán* elegáns és kedves hercegnőjét, tisztacsengősü éneke s diszkrét játéka egyaránt rászolgáltak a meleg és sokszor

megújuló tapsra, melyben része volt. *Torma* szépen énekelt, *Horváth* s a többiek is jók voltak.

Buridán szamara. A „Nincs elvált mo'ni valóia” óta még nem volt vígjátéknak oly őszinte, igaz sikere, mint *Flers* és *Caillavet*, a két genialis francia legújabb művének. Az egész világon adják a *Buridán szamarát* és minden nagyobb színháznak állandó műsordarabja marad ez a kacagató, szellemes vígjáték. *Flers* és *Caillavet* csodás módon tudják keverni a színeket, nem írónak egy kis pikantériától, sőt a nagyobb fajtától sem, de sohasem alkalmazák az izlés rovására. Aki az ő éleiken kacag, — pedig szoknak nehez ellentálni — sohasem kénytelen e miatt restelkedni.

Válás után. Bisszen remek vígjátéka, mely felelvenítése alkalmából legutóbb oly őszinte sikert aratott, csütörtökön került színre újból A f szerepet csakugy, mint az első előadásban *Zilahy*, *Gerő Ida*, *Hahnel*, *Huzella*, *Gyöngyi*, *Kardos*, *Árkosi* adják.

Téli orfeum Debreczenben. *Irmay Béla*, a városi színház titkára beadványt intézett a minap *Végh Gyula* rendőrőfkapitányhoz, akitől engedélyt kért arra, hogy november hó 6-tól kezdve a Royal-szállodában téli orfeumot létesítsen. Mellékelte *Zilahy Gyula* színgazgató beleegyező nyilatkozatát, minek folytán a főkapitány az orfeumot engedélyezte azzal a feltétellel, hogy *Irmay* napi husz korona játszási illetéket fizet a város szegény pénztára javára. A határozat eme részét *Irmay* megfelelőbbé a tanáchoz, de a fellebbezést még a hétfői tanácsülés előtt visszavonta. A főkapitány végzése ellen fellebbezést adtak *Weichinger Károly*, *Németh András* és *Erős Jakab* kávéháztulajdonosok hivatkozva a színházi szabályrendelet ama pontjára, mely kimondja, hogy a színházi idény alatt orfeum nem engedélyezhető. A városi tanács a fellebbezést véleményadás végett kiadta a szakbizottságoknak. Megjegyezzük még, hogy *Irmay Béla* orfeuma a színházi előadások végeztével venné kezdetét.

A szép Lafayette. Olyan attrakciót nem látott még Debreczen közönsége, mint az *Uranus* színház legújabb látványos új száma. Tegnapi lépett fel zsufoolt nézőtér előtt első ízben a szép *Lafayette*, a villamos csoda. Bámulatosan szép, szemtelket gyönyörködtető mutatóványaival bámulatba ejtve a közönséget. Nagy sikere volt a *Marvin* és *Margaret* zeneexcentrikusoknak is, akik teljesen új műsorral lepték meg a közönséget. De kiváló volt az új műsor minden egyes száma is. Ma mindenben megismétlik az előadást az alábbi műsorral:

1. Előzene. 2. Utazás Brémától New-Yorkig. (Nagyszerű természeti felvétel.) 3. A prém vadász. (Művész felvétel. Színes szenzációs dráma.) 4. A szolga urnőjébe szerelmes. (Kittűnő bohózat.) 5. Krokodil vadász. (Színes természeti felvétel.) 6. A rövidlátó nevelő. (Bohózat.) 7. Zene. 8. Képek a Hortobágyról. (Természeti felvétel.) 9. A térszökő. (Művész felvétel, szenzációs dráma.) 10. Előnyös vásárlás. (Bohózat.) 11. A szép *Lafayette* vendég fellépte. (Látványosság.) 12. *Marvin* és *Margaret*. (Még pár napig új műsorral.) Kedvezményes jegyek nem érvényesek. Tisztelet jegyek vasár- és ünnepnap, valamint a műsor első napján nem érvényesek! Előadás kezdete: Hétköznap délután pontban 5 órakor, folytonos bemenettel. Vasár- és ünnepnapokon délután 3-tól óránként. Hétköznap az előadások egy és fél órát, vasárnap 1 órát tartanak. Helyárak mint rendezésen. Előkészületben: Csütörtökön és pénteken november hó 4. és 5-ikén a budapesti

Házlebontás miatt az összes raktáron levő posztó és gyapjuszövetek gyári áron alul lesznek kiárúsítva. Welsz Adolf DEBRECZEN, Kossuth-utca 1. sz.

koztató helyül is felette ajánlató. Színház után állandóan hideg vacsora kapható.

— **Apa és leánya.** Ceglédről jelentik. Magyar Sándor 52 éves ceglédi malommunkás 19 év óta özvegyen élt. Józan és szorgalmas lévén, megtakarított pár ezer koronára házat vett és 22 éves leányát, ki nagymamájánál nevelkedett, tavaly magához vette, hogy háztartását vezesse. Az utóbbi időben Magyar perverz vonzalommal közeledett leányához, aki sehogy sem akart atyjának engedelmessé válni. A múlt héten egy hajnalban szintén erőszakot akart tenni az állatias ember leányán, de ez a szomszédokba menekült, majd reggel táviratilag értesítette vidéken lakó nagynénjét, aki megérkezése után a rendőrségen jelentette Magyar. Magyar Sándor, hogy a szegénytől meneküljön, háza padlására ment, a házat felgyújtotta és felakasztotta magát. A tűz lelohadása után megtalálták Magyar szénné égett holttestét.

— **Szüreti és szoba tűzijátékok rakétek, békák, és bombák** Mentze Henrik áruházában kapható.

— **Kupler Gerbeaud** cukorkák főraktára Kontsek Gézánál.

— **Kiadó lakás a Piac utcán.** Két szoba, konyha, éléskamrából áll lakás iródnak vagy gyermektelen házaspárnak alkalmas, November 1-re kiadó. Cím a kiadóban.

— **Orlasi választék** van téli férfi, fiú és gyermekruhákban a kistéplom melletti saroküzletben Grünfeld Adolf és Társánál.

— **Divat Salon** Novemberi száma 50 fillér Antalfy Józsefnél.

— **Elvesztett** egy selyem szőrű szobapincse sziveg mesterséges kékretik Egyház-tér 2. dszt. hozni, ahol jó jutalomban részesül.

— **Ferromanganin** az elismert legjobb szer vérszegénység, sápkór, szivdobogás, ideggyengeség, gyengeségi állapot, tisztátalan vér, kiütés, kelés, görvélvkór. stb. esetén amennyiben a vért tisztítja és vért képez. A vér az a forrás, mely egész testünket táplálja és a mellyel testi és szellemi erőnknek vissza nyerjük. Vásárlásnál figyelniük a törvényesen védett szóra: FERROMANGANIN. Ára üvegenként 3 korona 50 fill. Kapható minden gyógyszerárban, de biztosan FERROMANGANIN Cie. Budapest, VI. Király utca 12. szám.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Schwarz E. debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1909. nov. 2.

Készáru csendes.			
1910. októberi buza	—	—	—
májusi buza	—	—	—
1910. áprilisi buza	14.01	14.02	—
májusi rozs	—	—	—
1909. októberi rozs	—	—	—
1910. áprilisi rozs	10.10	10.11	—
1909. októberi zab	—	—	—
májusi zab	—	—	—
1910. áprilisi zab	7.58	7.59	—
1910. júliusi tengeri	—	—	—
májusi tengeri	6.80	6.81	—
1909. szeptemberi zab	—	—	—
augusztusi tengeri	—	—	—

Naptárt, nagy terjedelmű irodalmi részét Debreczen és Hajdúvármegye teljes cím-tárát és sok képet tartalmazó ajándékot kap minden előfizetőnk. 340 oldal teljesen ingyen.

Törvénykezés.

Elhalasztott törvényszéki tárgyalás. A Fekete József hajduböszörményi gazdálkodó monstre váltóhamisítási bűnpörének tárgyalását mára tüzte ki a debreceni törvényszék, amely erre az alkalomra kiment volna Hajduböszörménybe. — A tárgyalást azonban tegnap bizonytalan időre elhalasztották.

Tárgyalások a debreceni törvényszéknél. November hó 3-tól november 8-ig az alábbi ügyek kerülnek a főtárgyalás elé: November hó 3-án szerdán: Svéd Dániel ellen, hatóság előtti rágalmozásért. November hó 4-én csütörtökön: Sz. Kovács Sámuel ellen testisértésért, Szaniszló István ellen lopásért, Balázs József ellen lopásért, Szundi Károly ellen lopásért, Kakas Károly ellen lopásért, Molnár József ellen lopásért, Horváth Kálmán ellen lopásért. — November hó 5-én pénteken: Horváth Lajos ellen sikasztásért, Hajdu Imre ellen hamis esküért, Galgóczi Imre ellen lopásért. — November hó 6-án szombaton: Ferencsik Lajos ellen testisértésért, Kremán János ellen csalásért, Fehér Imre ellen lopásért, Moldoványi József ellen okirathamisításért, Molnár Gergelyné ellen lopásért.

A válóhamisító postatiszt Debreczenben. Bagossy Ferenc postatiszt, a kit tudvalevőleg 7 havi fogházra ítélt váltóhamisításért a debreceni törvényszék, pár hónappal ezelőtt megszökött az ügyészségi fogházból. Bagossyt Kolozsvárt fogták el s az ott elkövetett lopásért egy hónapi börtönrre ítélte a kolozsvári járásbíró. Bagossyt büntetésének kitöltése után, november 6-ikán, szombaton fogják Debreczenbe kísérni.

VAROSI SZÍNHÁZ.

Ma szerdán, november hó 3-án, C) bérlet. 10.

Az elvált asszony.

Operette 3 felvonásban Irta Leon Viktor. Zenéjét szerette Fall Leó.

Személyek:

Lyseveghe Karel	—	Horváth Kálmán.
Jana	—	Zilahyné S. V.
Bakkenskyj Péter	—	Arkosi Vilmos.
Wander Loo Gonda	—	Szilassi Etel.
Deesteloonk Lukács	—	Kemény Lajos.
Ruite-splat	—	Gyöngyi Izsó.
Dender	—	Győre Alajos.
Leye	—	Kardos Géza.
Tjorger	—	Nádor Zsiga.
Krauwelejt Willenm	—	Torma Zsiga.
Marije	—	Gyöngyi Jolán.

Holnap, csütörtökön

Válás után.

Vigjáték.

Ingtalan forgalom.

Kovács Aladár és neje Tolnai Etelka veszik a debreceni 6663. sztkvben foglalt Könyök-utca 1. sz. házat Jámor Zsigmond-nétől 12000 koronáért.

Péntek Róza veszi a debreceni 3500. sztkvben 1025 négyzetögl sestetakert szállót Nagy Bálint mint kiskoru Szabó Erzsébet és Juliánna gyámjától 5400 koronáért.

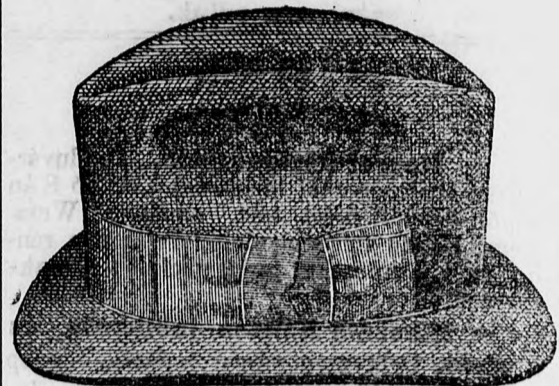
Dózsa György és neje Kovács Mária veszik a debreceni 4644. sz. tkvben foglalt Kut-utca 28. sz. házat Nagy Bálint mint kiskoru Szabó Erzsébet és Juliánna gyámjától 4600 koronáért.

Kaufman Márkus és neje Batterman Etel veszik a debreceni 792. sz. tkvben foglalt Faragó-utca 4. számú házat Major Zsuzsanna Aranyi Jánosnétől 5800 koronáért.

Kovács József és neje Udvarhelyi Erzsébet veszik a pusztamaci 112. és 119. sztkvben foglalt összesen 20 hold 800 négyzetögl tanyaföldet id. Csige Sándor és neje Derecz Juliánától 2600 koronáért.

Megbízható címűtár csakis a Debreceni Független Ujság Képes Naptárában van. ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járátja. Előfizetőknél ingyen. Másnak még pénzért sem adjuk.

Lengyel Samu

PLUS

KALAP

ujdenságai a legszebbek.
Piacz-utca 43. sz.

Tolnai Dániel

Debreczen, Piacz-u. 49.

Legnagyobb
cipőraktár.

Czipők
minden időnyre
míg jobb minőségben. : :
::

Regény-Csarnok.

Jolán

(3.)

(Kis regény.)

Irta: Radó István.

Mindig az a másik lány jutott eszébe. Akármilyen nevet hallott az utcán, akár milyen ruhát látott, ha egy hasonló termetű lányt látott, sietett utána, hátba ő az. Amióta Jolánnal beszélgetett, még sokkal jobban fájt neki minden. Érezett mindent és emlékezett mindenre.

Egyszer sétatömben felpillantott a földről. Szembe jött vele a lány. Nem tudta magát visszatartani. Elébe lépett és köszönt.

— Jóestét.

A lány meglepetten nyujtott kezet neki.

— Jóestét Gyuri.

Nem tudta, mit beszéljen. Gyuri birte-

Uj! Uj! Uj! üveg és porcelán tüzlet nyílt Glück József

cég alatt Debreczen, Piacz-u 6 a nagytemplommal szemben. Szigoruan szabott árak

len és feltűnően maradt el tőlünk. Kényelmetlenül érezte a helyzetét. Gyuri látta rajta és maga kezdte meg a beszélgetést valami banális kérdéssel. De a lánynak ez elég volt. Gondtalanul, vigan beszélt most már. Gyuri alig hallgatott oda. A hiúsága nem engedte, hogy magába fojtassa a kérdéseit, félbeszakította a leány beszédét.

— Nem kísérem magát messzire.

A lány egy pillanatra ránézett.

— Pedig . . .

Meg akarta mondani, hogy arra felé megy, amerre Gyuri lakik.

— Mindegy akármerre megy — vágott közbe most már idegesen Gyuri. Azután folytatta:

— Egy kérdésre akarok választ kapni. Mi történt magával Ilonka? Mondja meg egészen nyíltan.

— Mondja meg.

Ilonka nem felelt.

Gyuri megállt.

— Várjon Ilonka. Körülbelül tudom.

Maga már 16 éves. Tudom . . . igen . . . Egy hélig várom a levelet. Irjon meg mindent. Tudja. Irjon meg mindent. A levelet nem fogja olvasni senki. Összetépem, mihelyt elolvastam. Irjon. Biztosan. Jóestét.

Kéznyújtás, kalaplevélvés nélkül ment el. Egy hélig nem látta senki sétálni. Csak az iskolába ment és vissza. Nem volt más kor az utcán. Otthon ült és várta a levelet. Ott ült az íróasztala előtt a könyvei között, ráhajolt az irkalapokra, vagy a könyvbe tükre és nézte a fekete pontokat és hallgató a folyosón közeledő lépéseket.

Eltelt a hét nap és nem jött a levél.

Mikor este már egy ideig várta az ablaknál a levélhordót, leült az íróasztalhoz. Meleg volt a szobában. Pattogó tűz, forró cerépkályha ontotta a meleget. Leült az íróasztalhoz és megírta a levelet. Nagyon, míg megírta. Utána meg volt elégedve magával. Tudta, hogy akinek megy, aki elvissza tovább fog fájni.

Mikor befejezte, felállt, odament az ablakhoz, amelyen keresztül előbb azt nézte, hogy mikor bukkan fel előtte a járókelők között a levélhordó. Künn kavargott a hó. Süti esett és lenn merev kezű emberek tolták le a járdáról. A lapátok bántón csiszolták végig a kövezetet. Niatenki vállalai közé húzta a fejét és zsebre dugott kézzel sielt el dolgai után.

Gyuriának még kellett egy kevés . . . sok fájdalom, bágyadás, fáradság. Belebújt a téli kabátjába és lement az utcára. Zsebében volt a levél.

Kinyitotta az ernyőjét és lassan lépett előre. Kinézett az ernyője alól. A hó csendesebben esett. Egy hó pelyhet lassan követett a szemével egészen a földig. Ahol leesett, a hóból és sárból egy vizes, fehér, irás nélküli papírlap állott ki. Eszébe jutott a levél. Ha egnéhány sort kapott volna nem kellett volna soha írnia, ne is kellene elküldeni. Minek írt? Minek? Mindegy most már elküldi.

A hó lassan hullott és Gyuri újra elfejtette a levelet. Ahol nem áll meg, ott megszőrkül minden. Miadon szint letompit a puha, fehér hó. Az ivlámpák fényét is.

Egyszerre a sok tompa halvány színből kiugrik, kiviláglik valami bántó folt. Csak egy pillanatra nézte Gyuri és belefájt a szeme. Idegesíti, zavarja. Akárhová néz, látja azt a vad, vörös színt. Megijedt tőle, félt. Megint ránézett. Vörös postaszekrény. Ijedten kapott a levélhez a zsebében van.

A levél szekrény előtt lassan, fáradtan az ijedtségtől megy megy el. Körülnéz,

látja, hogy messzire elkerült hazulról. Azóta már talán otthon megérkezett az a néány sor. Nem tudta elhatározni magát, hogy haza menjen, vagy bedobja a levél szekrénybe a levelet.

Meg áll egy kávéház előtt. Bann sokan ülnék és kávéznak. Semmivel sem tördöve szűresölik a kávé. Az egyiknek a kezében egy vicclap van, egy-egy karikatúra elmosolyog. Elfereül a szája és evvel meg van elégedve.

(Folytatjuk.)

A legmegbízhatóbb bevásárlási forrás

férfi, fiu és leányka
gyermekruhákban

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debreczen, Piacz-u. 51.

Legbiztosabb széplőtőszet a

Fáy-féle Arc-Crém

Kitüntette a Bécsi, Párisi és Londoni
kiállításon arany éremmel és oklevéllel.

Hatása csodás!

Szépít, fiatalít! Legkitűnőbb szer széplő
májlítás, pattanások és az arczór tisztá-
talanságai ellen. Egy tégely 1 kor, hozzá
való „Fáy” szappan 1 korona.

Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerész-né

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.

„Arany egyszarvu” gyógyszer-tár.

Telefon sz. 496. Telefon sz. 496.

Dr. Szücs Andor

ügyvédi irodáját

**Piacz-u. 72. sz. alá
helyezte át.**

1871—1909. v. k. szám.

Arverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak V. 967/4.
—1909. számú végzése folytán közhírré té-
tetik, miszerint Guntber Agoston pozsonyi
cég részére, lakostól 500 kor. — fill. tőke,
ennek 1908. évi október hó 5 napjától szá-
mitandó 5 % kamatai és az eddig összesen
98 kor. 96 fill. perköltőség erejéig 1909. évi
márczius hó 19 én bíróság felül fog-
lalt és 2388 koronára becsült butorokból
álló ingó-ágok **1909. évi november hó
5-én délelőtt 9 órakor** kezdetet veendő
és Piacz utca 70 szám alatt megtartandó
nyilvános bírói arveresen a legtöbbet igé-
rőnek azonnali készpénz fizetés mellett,
szükség esetén becsáron aui is elfognak
adatni.

Az arverés az összes kielégítésre joga-
sított végrehajlatok javára elrendeltetik.

Debreczen, 1909. évi szept. hó 30.

Olah Géza bírói kiküldött.

Vászon, fehérnemű,
asztalnemű, ágy-
nemű, zsebkendő
harisnya.

Mennyasszonyi kalendyék

Donogán s

Somossy cégénél

Debreczen, Kistemplombazár.

Végkiárulás!

Ajánlom a tisztelt vásárló közönség figyelmébe, hogy házlebontás és kiköltözés miatt kénytelen vagyok óriási raktáramat

gyári áron kiárusítani.

Eladásra kerülnek az őszi divat gyönyörű újdonságai: **Costüm, Blouz és Pongyola kelmék, Selymek és bársonyok, Ruhadiszek, Delinek Kartonok, Barchetek, Vásznak, Női és Ferfi fehérneműek, Blousok gyermekruhák, Alsó trikók, harisnyák, kendők, Szőrmeáruk** essok egy bb cikkek

Gyári áron kiárultatnak

KONTSEK KORNÉL

divatruházában

DEBRECZEN, Kossuth-utca 1. szám.

Hatóságilag engedélyezett végkiárulás!

Házlebontás miatt raktáram egy részét nagyon olcsó áron kiárusítom.

HALÁSZ NÁNDOR órás, ékszerész és vésnök,

Debreczen, Piacz-utca 24. szám. Fehérló szálloda épületében.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vasúti betétkből szedett minden szó 8 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék választékosan cselekedni.

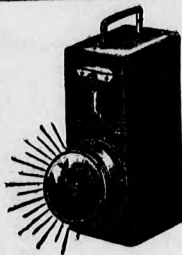
Betöltendő.

Harisnya fejeléseket legolcsóbban készít Schwarcz Armin, Piacz-utca 32.

Adás-vétel.

Tűzifa tölgy, cser, buk, gyertyán, varga fa, kocsinként, ölenként és felvágva, megrendelhető **Hogodás Emil** fakereskedőnél. Iroda: Miklós u. 7 sz. Raktár: Homok kert gázgyár mellett.

Homoki faj boralmat kiváló jó minőségűek, tavalyi termés, hordó számra eladom Dr. Weisz Bernát Sziv utca 15.

Mindenféle villamos berendezéseket helyben és vidéken olcsó árak mellett legnagyobb szakértelemmel rendez be **FÖLDVÁRI L.**

Cégtulajdonos: Földvári Mór.

Debreceni első elektrotechnikai vállalat.

Kossuth utca 1. szám. — Telefon: 158.

Csillárok legelőnyösebb árak mellett csakis nálam szerezhetők be

2-400 liter tejet veszek naponta. Czim a kiadóhivatalban.

Legdivatosabb blousok, kötények, alsó szoknyák, férfi, női és gyermek fehérneműk leszállított árakon beszerezhetők **Márton Gyula** üzletében Piac u. 9. Uj harisnyák kötése és fejelések elfogadtatnak.

Kenyereim kapható Késes-utca 12, Hunyadi-utca 22., Piacz-utca 26. és Simonffy-utca 28. sz. vassátorban. Geiger József pékmester.

Emerich Arnold Piacz utca 88. szám alatti borüzletét áthelyezte Hatvan utca 61. szám alá, hol is a legfinomabb borok hordó számra és üvegenként kaphatók.

Lemezbeszélőgépre legújabb felvételek, 3 koronáért kaphatók Schmidt S. hangszerüzletében.

Weisz Ferencz épület és mű-butor "asztalos" Hatvan-utca 9. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkákat elsőrendű kivitelben, mérsékelt árban.

3 koronáért kaphatók gramofon lemezek, legújabb felvételek, Rosenberg és Hammer.

Csöplő garnitúrákat eladók és veszek. Széchenyi u. 44. Ehrenreioh Sámuel.

Vigyázzon! Uraktól levett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rosenberg Béni Bádógos-utca 4. szám.

Eladó új- és ó-bor. Rizling, Ezerjő, Kövidinka Molnár Lukácsnál Debreczenben. Értekezhetni Kossuth-utcai üzletében.

Postakönyvek jutányos árban kaphatók a kiadóhivatalban.

Jókarban levő kopirprés megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Lakás.

Kiadó lakás. Két udvari szoba külön bejárattal (egymásból is nyílnak) butorozva, vagy a nélkül, azonnal kiadó. Irodának alkalmas. Czim a kiadóban.

Különféle.

Uj női fodrász terem nyílt meg, modern vilányberendezéssel, ahol sampoing mosás, hajfestészet, ondulálás és a legdivatosabb hajmunkák legszebben készíttetnek. Weisz Edéné Piacz u. 88. az udvarban.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám **Ké-nyes megbízásokat, megfigyeléseket és nyomozásokat** elvállal, úgy magán, mint családi ügyekben **Krámer József**.

Egészségi védelem, nem gummi. A legjobb e téren a **tulnag gyermekáldás** ellen, egy próbatucat 2.20 kor., prospektus 20 fillér, levélbélyegben is beküldhető. Deberle György Budapest, I. Fehérváry-ut 5./VI. szám.

Asszonyok figyelmébe. A tulnag gyermekáldás ellen védekezhetünk. Kérjen magyar prospektust, melyet 20 fillér le élbélyeg ellenében küld; Deberle György Budapest, I., Fehérváry-ut 5./VI.

Lukács Vilmos és Testvére cementárnyára

DEBRECZEN.

Gyár: Ferencz József-ut 3. (Margit-fürdő mellett.)

Városi iroda és raktár: Hatvan-utca 5. Telefon 308.

Ajánlja:

Portland cement Betoncsöveit, csatornázások és hidak készítéséhez Kutgyűrű és egyéb beton gyártmányait egyszerű és mintázott **MŰKÖ BURKOLATI LAPOKAT** rendkívül olcsó áron.

Beocsini portland és román cement egyedül elárúsító helye és raktára.

Miklós Emil

tűzifakereskedő

Jókai-utca 28. szám

Pontos kimérésben és legjutányosabb árban szállit házhöz kitűnő, elsőrendű

tűzifát.

Megrendelések **Nagy Samu** dohánytözsdejében (városház épület) és a máv. fűtőháza mellettlevő tűzifa raktárban telefonon.

Telefon 733. szám.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és általában gyomorbetegségekben a legkitűnőbb háziszser a

Hollandi

GYOMORCSEPPEK.

1 üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárban

DEBRECZEN.

A feltaláló leányai

Kapható Iósa és Ióna gyógyszerkereskedésében, valamint minden gyógyszerárnyban és illatszerekkereskedésben

Szépsége érdekében

csinosan arra kell vigyázni, hogy szép puha, természetes és egészséges hajat kapjon, mert valódi szépség korpás és zsírosan fényes haj által eltorzító és a kopasz fej épen csunya. Gondolja meg a dolgot és aszerint cselekedjék, azaz használja csakis az.

Uhlmann Peru Tannin vizet

Temérdek dicsérő elismerő levelet kaptunk 21 év óta, sőt a legnagyobb körökből is.

Zsíros hajnak **veres** csomagolásban kérjünk Száraz hajnak **zöld** csomagolásban kérjünk

Egyforma hatása, csak a száraz vagy zsíros hajnak épen jobban alkalmas. Üvegenként K. 2.50 és 5.—

Főraktár Ausztr. Magyarországnak:

— Vertriebsgesellschaft Wien, I., Karlsplatz 3. —

Izléses jeggyűrűk, szebbnél-szebb ékszerek, gyönyörű aranyneműek kitűnő zsebórák

órlási választékban és legolcsóbban

Rose Dezső

ékszerésznél kaphatók

Debrecen, Piac-u. 55. Hungária palota

SZONYEGEK

juttaspárga, hollandi, kiddyerműs'er tapestry, volour, futó és salon szőnyegek minden nagyságban, torontáli szőnyegek, divánlerítők, butorszővetek és croppok, viaszkos vászon

legolcsóbb szabott árban.

Ágy és asztalterítők
szövet és csipke függönyök, stórok

Szabó Lajos Fiai

divat-, vászon és szőnyeg raktára,
DEBRECZEN, Rózsa utca 1. szám.

Alapította 1842. évben,

ÁGYNEDVESSÉGEK.

Azonnali gyógyulás „Ébredj” által, törv. védve
Kor és nem tudatása mellett felvilágosítás ingyen

INSTITUT AESCULAP No. 473.
REGENSBURG, Bajorország.

Telefon **SZÁRAZ TŰZIFA** Telefon
465. 465.

cser, tölgy, bükk, gyertyán és vargala
kötött minőségben ölenként és vagonszámra
valamint felvágva megrendelhető

Glück Hermann

tűzifa kereskedőnél Miklós-utca 55.
Megrendeléseket elfogadnak Szentanna-utca
14. számú sarki dohánytőzsdében és Csapó-
utca 16 sz. alatt levő dohánytőzsdében.

Tartós, meleg

Téli keztyük

nagy választékban
kaphatók

Vitarius S.

keztyüs mesternél,

Szent-Anna-utczában, 1. szám alatt.

Stock-Cognac
Medicinal
szavatolt valódi bor-
párlat
Camis és Stock
gőzpároló telepéből,
BARCOLA.
Egyedül Cognac-gőz-
főzéses állandó hivatalos
vegyi ellenőrzés alatt.
Kapható minden jobb
üzletben.

URÁK! kik pénzt akarnak megtakarítani,
ne szerezzék be máshol **ŐSZI** vagy **TELI**
ruházati szükségletüket, mint

Kincs Arthur és Társa cégnél

DEBRECZEN, Piac-utca 58. szám, Ipar és Kereskedelmi Bank palotája,
a hol óriási választékban kaphatók

Őszi és téli ujdonságok férfi, fiu és gyermekruhákban.

Óriási raktár **Utazó** és **Városi bundákban**, vala-
mint rövid szörme bélésű kabátok, valódi dán
és svéd **Bőr kabátok.**

Szolid kiszolgálás.

Bámulatos olcsó árak.

HALMÁGYI SÁMUEL

női és leány felöltők legnagyobb áruháza.

DEBRECZEN, Piac-utca, a főpostával szemben.

Őszi és téli ujdonságok remek választékban.

Legujabb **Costümök**
Női felöltő Modellek
Utazó angol raglanok
Szörme kabátok és Bundák
Plüsch és bársony kabátok
Intézeti leány felöltők
Gyermek gallérok és kabátok

Telefon 632-
szám.

Telefon 632-
szám.

Angol aljak, Pongyolák, Princes ruhák, Selyem,
csipke, Tüll és Posztó blousok, Karmantyuk és
Boák. — Színházi és estélyi köpenyek.

Külön mérték osztály!

Szolid olcsó árak!

Előzékeny pontos kiszolgálás!

Házlebontás miatt végeledás van Glück Ede cipő üzletében

Piacz- és Kossuth-utca sarkán, a Kistemplommal szemben.
Végeledás kezdete naponta reggel 8-12-ig.
délután 2-7-ig.

Tisztelt uraim!

Ha olcsó és szép ruhát akarnak viselni, forduljanak bizalommal

Tóth József

férfi szabóhoz, Vár-utca 2. szám.
a Zenede épülettel szemben,
és facon öltönyöket a legolcsóbban készítenek.

Pucolást és javítást is elfogadok.

Tisztelettel

Tóth József.

Hajduböszörményben

fűszer és vegyeskereskedés,

régi üzlet és biztos megélhetés, jókarban levő házzal,
(kényelmes lakás, nagy udvar) áru és berendezéssel, de
anélkül is más vállalat miatt jutányosan

ELADÓ.

Bővebbet H. Reich Hermann kereskedőnél
Hajduböszörményben, Fehértói-utcán.

Legolcsóbb legjobb bevásárlási
forrás

háztartási szükségletek

fedezésére. Ajánljuk:

Arc-krémek, Illatszerek, Hőlgyporok,
Kölni vizek, Fogporok, Fogcrémek,
Fogpaszták, Fogkefék,
Szájvizek, Szappanok, Hajvizek,
Szoba-illatok

KÖZPONTI DROGUERIA

DEBRECZEN, Piacz-utca. — Városház épület.

Alsó tricót ingek

lábravalók, ujjasok, téli kendők, himalaja haraszt és plüsch és minőségekben

Férfi ruha szövetek,

magyar- és angol gyártmány, hozzávaló béléssaruk.

Harisnyák, keztük

nők, férfiak és gyermekek részére állandó

nagy választékban

legolcsóbb szabott árban

SZABÓ LAJOS FIAI

dívat-vaszár- és szőnyeg raktára
DEBRECZEN, Rózsa-utca 1.
Alapított 1842-ik évben.

Naponta friss

Békési Házikenyér

kepható

Félegyházi János

fűszernagykereskedő üzletében.

Megrendelésre
pontosan házhoz szállítva.

Telefon szám: 331.

PAPP I.

uri és polgári szobá. DEBRECZEN, Hunyadi-utca 13. szám alatt.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy férfi szabó üzletembe újonnan berendeztem a férfi divat cikkekét, állandóan nagy raktárt tartok férfi kalapokban, vasutas sapkákban és felszerelésekben, valamint férfi fehér és színes ingekben a **legolcsóbb bevásárlási forrás.**

Viszonteladónak nagy árkedvezmény!

Részletfizetésre

hitelképes egyéneknek igen előnyös
:: feltételek mellett hitelezek. ::

Pontos és gyors kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

Kovács Gyula és Társa megnagyobbított női divattermelben DEBRECZEN, Piacz-utca 55. (Hungária kávéház mellett.)

⊕⊕ Az őszi és téli idény divat újdonsággal meglepő nagy választékban raktárra érkeztek. ⊕⊕

Őszi felöltők angol és sima szövetekből. **Őszi angol divat kosztümök.**

Kiváló szép választék

Seel Plüsch és Szörme kabátokban, Szörme boák és karmanjukban, téli posztó felöltők, színházi és esti köpenyekben, Leány és gyermek kabátok, ugyyszintén gyermek ruhákban.

Különlegességek: selyem, csipke, tüll és angol blousokban, Pongyolák, reform ruhák aljak és juponokban.

Legolcsóbb szabott árak mellett.